

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартты бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 21 қаңтардағы № 20/35 бұйрығы. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2014 жылы 21 мамырда № 9444 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2020 жылғы 20 желтоқсандағы № 393 бұйрығымен

Ескерту. Күші жойылды – ҚР Ауыл шаруашылығы министрінің 20.12.2020 № 393 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2007 жылғы 15 мамырдағы Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 138-5 бабының 3 тармағына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 29 сәуірдегі "Кәсіптік стандарттарды әзірлеуге 2013 жылға қаражат бөлу және оны пайдалану қағидаларын бекіту туралы" № 406 қаулысына сәйкес, **БҰЙЫРАМЫН** :

1. Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандарт бекітілсін.
2. Егіншілік департаменті (А.А. Буць) Қазақстан Республикасының заңнамасында бекітілген тәртіппен кәсіби стандартты енгізуге шаралар қабылдасын.
3. Әлеуметтік саясат басқармасы (С.С. Лепешко) осы бұйрықты заңнамада белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін және ресми жариялануын қамтамасыз етсін.
4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Әлеуметтік саясат басқармасына (С.С. Лепешко) жүктелсін.
5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр А.

Мамытбеков

Келісілген

Қазақстан Республикасы

Еңбек және халықты

әлеуметтік қорғау министрі

Т. Дүйсенова

2014 жылғы 7 сәуір

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандарт (бұдан әрі - КС):

1) кәсіби білім беру мен еңбек салалары арасындағы қарым-қатынасты реттеуге;

2) кәсіби қайта даярлау мен біліктілігін көтеруді дайындау бағдарламаларын әзірлеу талаптарының мерзімін белгілеуге;

3) аттестациялау мен сертификаттауда қызметкерлердің құзыреттілігін бағалау талаптарының мерзімін белгілеуге;

4) кәсіби қызметтің мәніне бірыңғай талаптар әзірлеуге, еңбек нарығының заманауи талаптарына жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

5) персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;

6) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеу, сондай-ақ тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

7) кәсіби даярлығын бағалаудан өткізу және мамандар біліктіліктерінің сәйкестіктерін растауға арналған.

2. КС негізгі пайдаланушылары:

1) білім беру мекемелері түлектері, жұмысшылар;

2) ұйымдардың басшылары мен жұмысшылары, ұйымдардың персоналды басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) мамандардың кәсіби даярлығын бағалау және біліктігіне сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. КС негізінде кәсіпорындар қызметінің функционалдық үлгілеріне, лауазымына, қызметкерлердің біліктілігін арттыру, аттестациядан өткізу, еңбекке ынталандыру жүйесіне ішкі, корпоративті стандарттар және басқалар әзірленуі мүмкін.

4. Осы КС-да төмендегі терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) біліктілік – жұмысшының еңбек қызметінің нақты түрін орындауға кәсіби дайындық дәрежесі;

2) біліктілік деңгейі\білікті деңгейі – атқарылатын жұмыстардың күрделілігі, дербестігі мен жауаптылығы көрінетін қызметкердің біліктілігіне (құзыреттілігіне) қойылатын талаптар деңгейі;

3) еңбек мәні - белгілі бір еңбек құралдарының көмегімен өнім жасау мақсатында қызметкердің іс-қимылы бағытталатын зат;

4) еңбек құралы – қызметкердің еңбек мәнін бастапқы күйден өнімге айналдыру үшін пайдаланатын құралдары;

5) еңбек қызметінің түрі – еңбек функцияларының тұтас жиынтығымен және оларды орындау үшін қажетті құзыреттілікпен құрылған кәсіби қызмет саласындағы құрамдас бөлік;

6) еңбек функциясы – бизнес-процеспен анықталатын және олардың еңбек қызметінің нақты түрінің шеңберінде орындалуы үшін тиісті құзыреттіліктің болуын көздейтін еңбек әрекеттерінің интеграцияланған және тиісінше автономды жиынтығы;

7) кәсіби қызмет саласы – ортақ интеграцияланған негізі (ұқсас және жуық мәндер, объектілер, технологиялар, соның ішінде еңбек құралдары) және еңбек функцияларының ұқсас жиынтығын және оларды орындау үшін құзыреттілікті көздейтін саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

8) КС – нақты кәсіби қызмет саласындағы еңбек сапасы мен жағдайы, біліктілігі, құзыреттілігі, мазмұны деңгейіне қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;

9) КС бірлігі – осы қызмет түрі үшін тұтас, аяқталған, тиісінше автономды және маңызды болып табылатын нақты еңбек функциясының ашық сипаттамасынан тұратын КС құрылымдық элементі;

10) кәсіп – арнайы дайындықтың, жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде пайда болған арнайы білімді, ептілікті және практикалық дағдыларды талап ететін және білімі туралы тиісті құжаттармен нақтыланатын адамның еңбек қызметінің негізгі түрі;

11) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметте білімін және іскерлігін қолдану қабілеті;

12) лауазым – лауазымдық өкілеттіктер мен лауазымдық міндеттер шеңбері жүктелген жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі;

13) міндет – нақты бір еңбек мәндері мен құралдарын пайдалана отырып еңбек функциясын іске асырумен және нәтижеге қол жеткізумен байланысты іс-қимыл жиынтығы;

14) сала – шығарылатын өнімнің, өндіріс технологиясының, негізгі қорлар мен жұмыс істейтіндердің кәсіби дағдыларының жалпылығы тән кәсіпорындар мен ұйымдардың жиынтығы;

15) салалық біліктілік шеңбері (бұдан әрі - СБШ) – салада құпталатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдалған сипаттамасы;

16) ұлттық біліктілік шеңбері (бұдан әрі - ҰБШ) – еңбек нарығында құпталатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдалған сипаттамасы;

17) функционалдық карта – әр түрлі кәсіби қызметтер саласының шеңберінде белгіленген, қызметкер орындайтын еңбек қызметінің түрінің еңбек функциялары мен кәсіби міндеттерінің құрылымданған сипаттамасы.

2. КС паспорты

5. Экономикалық қызмет түрі (кәсіби қызмет саласы) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жіктеушісі 03-2007: 01.11 Дәнді дақылдарды (күрішті қоспағанда), бұршақты және майлы дақылдарды өсіру, 01.16 Талшықты иіру дақылдарын өсіру, 01.29 Өзге көп жылдық дақылдарды өсіру, 01.63 Өнімді жинағаннан кейінгі ауыл шаруашылық қызмет түрлері.

6. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: мақта саласын дамыту, ғылыми негізделген технологияларды енгізу, техникалық реттеу және мақта шаруашылығын индустрияландыру, оны тоқыма және тамақ өнеркәсібімен біріктіру негізінде мақтаның бәсекеге жарамдылығын арттыру.

КС мақта шаруашылығы кәсіби қызметі саласында еңбек заттарына, сапасына, жағдайына, қызметкерлердің біліктілігі мен құзыреттілігіне қойылатын талаптарды белгілейді.

7. Қызмет түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында берілген.

Стандарт талаптары қызмет түрлеріне және осы саланың төмендегі кәсіптеріне жатады:

- мақтаны түсіру жөніндегі маман;
- шикізат пен талшықты баспақтаушы;
- шикізатты тиеуші;
- шикізат пен талшықты сұрыптаушы;
- құрал-жабдықты тазалаушы;
- линтерлік жабдықтың операторы;
- джин жабдығының операторы;
- кептіргіш жабдықтың операторы;
- мақта тұқымдарын дәрілеуші;
- технологиялық жабдықтың жөндеушісі.

3. Еңбек қызмет (кәсіп) түрлерінің карточкасы

1-параграф. Мақтаны түсіру жөніндегі маман

8. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3.

9. Лауазымның мүмкін атаулары: мақтаны түсіру жөніндегі маман.

10. "Мақтаны түсіру жөніндегі маман" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: өңделмеген мақтаны түсіру және оны тасымалдағышқа жіберу.

11. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Мақтаны түсіру жөніндегі маманның еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

13. Еңбек функцияларын айқындайтын, мақтаны түсіру жөніндегі маман орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 2-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

14. Мақтаны түсіру жөніндегі маманның орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

15. Мақтаны түсіру жөніндегі маманның құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 2-қосымшасының 5-кестесінде көрсетілген.

2-параграф. Шикізат пен талшықты баспақтаушы

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-4.

17. Лауазымның мүмкін атаулары: шикізат пен талшықты баспақтаушы.

18. "Шикізат пен талшықты баспақтаушы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: мақтаны баспақтау.

19. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

20. Шикізат пен талшықты баспақтаушының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

21. Еңбек функцияларын айқындайтын, шикізат пен талшықты баспақтаушы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 3-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

22. Шикізат пен талшықты баспақтаушының орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

23. Шикізат пен талшықты баспақтаушының құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 3-қосымшасының 5, 6, 7-кестелерінде көрсетілген.

3-параграф. Шикізатты тиеуші

24. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

25. Лауазымның мүмкін атаулары: шикізатты тиеуші.

26. "Шикізатты тиеуші" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: өңделмеген мақтаны тиеу.

27. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

28. Шикізатты тиеушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

29. Еңбек функцияларын айқындайтын, шикізатты тиеуші орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы 4-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

30. Шикізатты тиеушінің орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

31. Шикізатты тиеушінің құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 4-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

4-параграф. Шикізат пен талшықты сұрыптаушы

32. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

33. Лауазымның мүмкін атаулары: шикізат пен талшықты сұрыптаушы.

34. "Шикізат пен талшықты сұрыптаушы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: шикізатты сұрыптау.

35. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 5-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

36. Шикізат пен талшықты сұрыптаушының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 5-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

37. Еңбек функцияларын айқындайтын, шикізат пен талшықты сұрыптаушы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 5-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

38. Шикізат пен талшықты сұрыптаушының орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 5-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

39. Шикізат пен талшықты сұрыптаушының құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 5-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

5-параграф. Құрал-жабдықты тазалаушы

40. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

41. Лауазымның мүмкін атаулары: құрал-жабдықты тазалаушы.

42. "Құрал-жабдықты тазалаушы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: кептіру-тазалау цехін тазарту.

43. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 6-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

44. Құрал-жабдықты тазалаушының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 6-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

45. Еңбек функцияларын айқындайтын, құрал-жабдықты тазалаушы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 6-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

46. Құрал-жабдықты тазалаушының орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 6-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

47. Құрал-жабдықты тазалаушының құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 6-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

6-параграф. Линтерлік жабдықтың операторы

48. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3.

49. Лауазымның мүмкін атаулары: линтерлік жабдықтың операторы.

50. "Линтерлік жабдықтың операторы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: линтерлерде тұқымдарды линтерлеу процесін жүргізу.

51. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 7-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

52. Линтерлік жабдықтың операторының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 7-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

53. Еңбек функцияларын айқындайтын, линтерлік жабдықтың операторы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 7-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

54. Линтерлік жабдықтың операторының орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 7-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

55. Линтерлік жабдықтың операторы құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 7-қосымшасының 5-кестесінде көрсетілген.

7-параграф. Джин жабдығының операторы

56. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3.

57. Лауазымның мүмкін атаулары: джин жабдығының операторы.

58. "Джин жабдығының операторы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: өңделмеген мақтаны джиндеу үдерісін жүргізу.

59. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 8-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

60. Джин жабдығының операторының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 8-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

61. Еңбек функцияларын айқындайтын, джин жабдығының операторы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 8-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

62. Джин жабдығының операторының орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 8-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

63. Джин жабдығының операторының құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 8-қосымшасының 5-кестесінде көрсетілген.

8-параграф. Кептіргіш жабдықтың операторы

64. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3.

65. Лауазымның мүмкін атаулары: кептіргіш жабдықтың операторы.

66. "Кептіргіш жабдықтың операторы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: дымқыл шикізат бауларын кептіру бойынша жұмысты орындау.

67. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 9-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

68. Кептіргіш жабдықтың операторының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 9-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

69. Еңбек функцияларын айқындайтын, кептіргіш жабдықтың операторы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 9-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

70. Кептіргіш жабдықтың операторының орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 9-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

71. Кептіргіш жабдықтың операторы құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 9-қосымшасының 5-кестесінде көрсетілген.

9-параграф. Мақта тұқымдарын дәрілеуші

72. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

73. Лауазымның мүмкін атаулары: мақта тұқымдарын дәрілеуші.

74. "Мақта тұқымдарын дәрілеуші" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: мақта екпе тұқымдарын дәрілеу.

75. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 10-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

76. Мақта тұқымдарын дәрілеушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 10-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

77. Еңбек функцияларын айқындайтын, мақта тұқымдарын дәрілеуші орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 10-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

78. Мақта тұқымдарын дәрілеушінің орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 10-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

79. Мақта тұқымдарын дәрілеушінің құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 10-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

10-параграф. Технологиялық жабдықтың жөндеушісі

80. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

81. Лауазымның мүмкін атаулары: технологиялық жабдықтың жөндеушісі.

82. "Технологиялық жабдықтың жөндеушісі" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: құрал-жабдықты реттеу және оған ағымдағы жөндеу жасау.

83. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 11-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

84. Технологиялық жабдықтың жөндеушісінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 11-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

85. Еңбек функцияларын айқындайтын, технологиялық жабдықтың жөндеушісі орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 11-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

86. Технологиялық жабдықтың жөндеушісінің орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 11-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

87. Технологиялық жабдықтың жөндеушісі құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 11-қосымшасының 5, 6-кестелерінде көрсетілген.

4. КС әзірлеушілері

88. КС әзірлеушісі Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі болып табылады.

89. Келісу парағы, КС сараптамасы мен тіркелуі осы КС 12-қосымшасында көрсетілген.

Мақта өсіру қызметіндегі
кәсіби стандартының
1-қосымшасы

Қызмет түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері

№ р/с	Қызмет түрі атауы	Еңбек нарығы тенденцияларын есепке алғандағы кәсіп атауы	01-2005 Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуішісіне сәйкес кәсіптер атауы	С Б Ш біліктілік деңгейлері
1.	Мақта шаруашылығы қызметі	Мақтаны түсіру жөніндегі маман	Мақтаны түсіру жөніндегі маман	3
2.	Мақта шаруашылығы қызметі	Шикізат пен талшықты баспақтаушы	Шикізат пен талшықты баспақтаушы	2-4
3.	Мақта шаруашылығы қызметі	Шикізатты тиеуші	Шикізатты тиеуші	2-3
4.	Мақта шаруашылығы қызметі	Шикізат пен талшықты сұрыптаушы	Шикізат пен талшықты сұрыптаушы	2-3
5.	Мақта шаруашылығы қызметі	Құрал-жабдықты тазалаушы	Құрал-жабдықты тазалаушы	2-3
6.	Мақта шаруашылығы қызметі	Линтерлік жабдықтың операторы	Линтерлік жабдықтың операторы	3
7.	Мақта шаруашылығы қызметі	Джин жабдығының операторы	Джин жабдығының операторы	3
8.	Мақта шаруашылығы қызметі	Кептіргіш жабдықтың операторы	Кептіргіш жабдықтың операторы	3
9.	Мақта шаруашылығы	Мақта тұқымдарын дәрілеуші		3

	қызметі		Мақта тұқымдарын дәрілеуші	
10	Мақта шаруашылығы қызметі	Технологиялық жабдықтың жөндеушісі (мақта және тінті дақылдарын алғашқы өңдеу)	Технологиялық жабдықтың жөндеушісі (мақта және тінті дақылдарын алғашқы өңдеу)	3-4

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартының 2-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеушісі (МКЖ)	
Базалық топ	7431 Мақтаны түсіру жөніндегі маман
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	44-шығарылым, 13-тарау. Мақта өндіру
БТБА бойынша кәсібі	Мақта түсіру жөніндегі маман
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	3

2-кесте. Мақтаны түсіру жөніндегі маманның еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындық бағдарламалары бойынша білімді ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Мақтаны түсіру жөніндегі маман орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Өңделмеген мақтаны түсіру және ағармаған мақтаны қолмен және гидромонитордың көмегімен бір уақытта сұрыптап, одан әрі өңдеу үшін оны тасымалдағышқа жіберу
2	Сыртқы түрі бойынша мақтаның ағартылуының сапасын анықтау; ағартылмаған мақтаны қайтадан өңдеу үшін арнайы күбіге салу
3	Тасымалдағышқа қызмет көрсету, күбіні тазалау

4-кесте. Мақтаны түсіру жөніндегі маман орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Өңделмеген мақта	Тасымалдағыш, қол еңбегі	1-1) Түсіру; одан әрі өңдеу үшін тасымалдағышқа жіберу
2	Мақта	Гидромонитор	2-1) Қолмен және гидромонитордың көмегімен сұрыптау, қайтадан өңдеу үшін арнайы күбіге салу
3	Күбі	Өңдеуге арналған күбі, тазалаушы құралдар	3-1) күбілерді тазалау

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі мақтаны түсіру жөніндегі маманның құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Мақтаны түсіру кезінде белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік	Практикалық міндеттерді орындау үшін негізгі практикалық және танымдық дағдыларды қолдану білігі	Кәсіби дайындық кезінде алынған білім
2-1)	Өзінің денсаулығы мен қауіпсіздігі және басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі үшін жауапкершілік	Мақтаны түсіру кезінде әрекет жасау әдістерін таңдау дағдысы	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидаларын білу
3-1)	Мақта шаруашылығы саласында міндеттерді орындау кезінде қоршаған ортаны қорғау үшін жауапкершілік	Күбіні тазалау кезінде әрекет жасау әдістерін таңдау дағдысы	Қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартының 3-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	7431 Шикізат пен талшықты баспақтаушы
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	43-шығарылым, 2-тарау. Мақта мен тінті дақылдарын алғашқы өңдеу
БТБА бойынша кәсібі	Шикізат пен талшықты баспақтаушы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3-5
4	6

2-кесте. Шикізат пен талшықты баспақтаушының еңбек шарттарына,

біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Негізгі орта білімнен төмен емес, жалпы, орта білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (білімді ұйымдастыру базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	2 деңгейде 1 жылдан кем емес
4	Жоғарғы деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық), практикалық тәжірибе	3 деңгейде тәжірибесі 3 жылдан кем емес

3-кесте. Шикізат пен талшықты баспақтаушы еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Баспақтаудың алдында гидравликалық тегістегіш құралмен мақта талшықтарын немесе линтті немесе улюкті алдын ала тығыздау; біліктілігі жоғарырақ баспақшының басшылығымен мақта және тінті талшықтарын, мақта линттерін, талшықты қалдықтарды және арпабастарды, сондай-ақ қол станоктарында тінті шикізатты габариті белгіленген бумаларға және теңдерге және механикалық баспақтарда көлемдерге баспақтау
2	Орауыш материалдарды дайындау және беру; орауышты баспаққа салу; бумаларды тығыздау, оларды стандарт талаптарына сәйкес байлау және таңбалау, баспақтардан түсіру, бумаларды алу; бумаларды өлшеу және тасымалдағышқа салумен немесе қатарлап қоюмен белгіленген орынға тасымалдау
3	Таразылардың, баспақтардың, олардың жетектерінің, бақылау құралдыраның жарамды екенін тексеру; баспақ пен конденсорды, бумаларды түпқоймаға орнату механизмдерінің, түпқоймаларды жиектеу механизмдерінің жұмысындағы техникалық ақаулықтарды жою

4-кесте. Шикізат пен талшықты баспақтаушы орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
----------------------------	---------------	-----------------	---------------------------------

1	Өңделмеген мақта	Қол станогы	1-1) Баспақтау алдында тығыздау 1-2) Мақта және тінті талшықты, мақталы линтті баспақтау
2	Баспақталған мақта	Тасымалдағыш	2-1) Орауыш материалдарын дайындау және беру; орауыштарды баспаққа салу
3	Өндірістегі жабдық	Қол еңбегі, ақауларды жоюға арналған арнайы құрал-жабдықтар	3-1) Жабдықтарды тексеру, жабдықтардағы техникалық ақаулықтарды жою

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі шикізат пен талшықты баспақтаушының құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Шикізат пен талшықты баспақтау кезінде белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік	Практикалық міндеттерді орындау үшін негізгі практикалық және танымдық дағдыларды қолдану білігі	Кәсіби дайындық кезінде алынған білім
1-2)	Мақта шаруашылығы саласында міндеттерді орындау кезінде өзінің және басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау үшін жауапкершілік	Мақтаны баспақтау кезінде әрекет жасау әдістерін таңдау дағдысы	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі шикізат пен талшықтының баспақтаушы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Шикізат пен талшықты баспақтау кезінде белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік	Практикалық міндеттерді орындау үшін негізгі практикалық және танымдық дағдыларды қолдану білігі	Кәсіби дайындық кезінде алынған білім
1-2)	Мақта шаруашылығы саласында міндеттерді орындау кезінде өзінің және басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау үшін жауапкершілік	Мақтаны баспақтау кезінде әрекет жасау әдістерін таңдау дағдысы	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары
1-3)	Жұмысты жоспарлауды қосқандағы атқарушылық қызметті түсіну	Белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік, техника жұмысының сенімділігіне қойылатын жоғары талаптар	Жұмыс құралдары мен бөлшектерін пайдалану, техникалық қызмет көрсету, көшіру, сақтау және қаттап тастаудың негізгі қағидалары

7-кесте. СБШ біліктіліктің 4-деңгейлі шикізат пен талшықтының баспақтаушы құзыретіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
2-1)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша қызметтік міндеттер аясындағы жауапкершілік	Стандартты практикалық міндеттерді орындау білігі	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім
3-2)	Жұмысты жоспарлауды қосқандағы атқарушылық қызметті түсіну	Еңбек барысын және оның нәтижесін дербес жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары
3-2)	Мақта шаруашылығы саласында міндеттерді орындау кезінде өзінің және басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау үшін жауапкершілік	Мақтаны баспақтау кезінде әрекет жасау әдістерін таңдау дағдысы	Жұмыс құралдары мен бөлшектерін пайдалану, техникалық қызмет көрсету, көшіру, сақтау және қаттап тастаудың негізгі қағидағдары
3-3)	Оған жүктелген міндеттерді шешу бойынша деңгейде шешім қабылдайды және жауапты болады	Белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік, техника жұмысының сенімділігіне қойылатын жоғары талаптар	Жұмыс құралдары мен бөлшектерін пайдалану, техникалық қызмет көрсету, көшіру, сақтау және қаттап тастаудың негізгі қағидағдары

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартының 4-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуші (МКЖ)	
Базалық топ	8269 Шикізатты тиеуші
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	43-шығарылым, 2-тарау. Мақта мен тінті дақылдарын алғашқы өңдеу
БТБА бойынша кәсібі	Шикізатты тиеуші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3-4

2-кесте. Шикізатты тиеушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар.
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес

СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Негізгі орта білімнен төмен емес, жалпы, орта білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (кәсіпорында білімді ұйымдастыру немесе оқыту базасындағы қысқа мерзімді курстар)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	2 деңгейде 1 жылдан кем емес

3-кесте. Шикізатты тиеуші орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Өңделмеген мақтаны алдын ала қопсытып, және ластанған мақта мен бөгде заттарды алып тастап артықтар камераларынан қолмен пневмокөлікке немесе тасымалдағышқа салу
2	Құбырлардың, тасымалдағыштар мен коректендіргіш бункерлердің бітеліп қалуын жою
3	Құбырларды, тасымалдағыштарды, коректендіргіш бункерлерді, сепараторларды және басқа жабдықтарды профилактикалық тазалау бойынша жұмысқа қатысу

4-кесте. Шикізатты тиеуші орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Өңделмеген мақта	Қопсыту агрегаттары	1-1) Өңделмеген мақтаны алдын ала қопсытып, және ластанған мақта мен бөгде заттарды алып тастап артықтар камераларынан қолмен пневмокөлікке немесе тасымалдағышқа салу
2	Құбыр, тасымалдағыш пен коректендіргіш бункер және т.б.	Тазарту жебесі	2-1) Құбырлардың, тасымалдағыштар мен коректендіргіш бункерлердің бітеліп қалуын жою
3	Құбыр, тасымалдағыш пен коректендіргіш бункер және т.б.	Тазарту жабдығы	3-1) Құбырларды, тасымалдағыштарды, коректендіргіш бункерлерді, сепараторларды және басқа жабдықтарды профилактикалық тазалау бойынша жұмысқа қатысу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі шикізатты тиеушінің құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
		Практикалық міндеттерді орындау үшін негізгі	Кәсіби дайындық

1-1)	Шикізатты тасымалдағышқа тиеу кезінде белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік	практикалық және танымдық дағдыларды қолдану білігі	кезінде алынған білім
2-1)	Мақта шаруашылығы саласында міндеттерді орындау кезінде өзінің және басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау үшін жауапкершілік	Шикізатты тиеу кезінде әрекет жасау әдістерін таңдау дағдысы	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі шикізатты тиеушінің құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
2-2)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша қызметтік міндеттер аясындағы жауапкершілік, жұмысты жоспарлауды қосқандағы атқарушылық қызметті түсіну	Стандартты практикалық міндеттерді орындау білігі, еңбек барысын және оның нәтижесін дербес жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім, қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартының 5-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	7431 Шикізат пен талшықты сұрыптаушы
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	43-шығарылым, 2-тарау. Мақта мен тінті дақылдарын алғашқы өңдеу
БТБА бойынша кәсібі	Шикізат пен талшықты сұрыптаушы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3-5

2-кесте. Шикізат пен талшықты сұрыптаушының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар.
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі

2	Негізгі орта білімнен төмен емес, жалпы, орта білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (кәсіпорында білімді ұйымдастыру немесе оқыту базасындағы қысқа мерзімді курстар)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	2 деңгейде 1 жылдан кем емес

3-кесте. Шикізат пен талшықты сұрыптаушы орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Стандартты үлгілер мен эталондарға сәйкес органолептикалық әдіспен нөмірін, сұрыпын анықтаумен сапалық белгілері бойынша шикізаттың баулары мен қысқа талшықтарын сұрыптау және таңбалау; ылғалдылығы, ластануы жоғары және бүлінген бауларды лақтырып тастау
2	Өңделмеген тұтамдарды іріктеу және талшықтан бөгде талшықты емес қоспаларды алып тастау; құрамында арбапас көп талшықтың тұтамдарын іріктеу және оларды қайтадан өңдеу үшін қайтару; шикізатты және талшықты белгіленген жерге тасымалдау
3	Қысқа талшықты өндіру бойынша тасқынды желіде орналастырылған талшық бөлуші және дымқылдатушы машиналардың, пневмокөліктік құрылғының және басқа жабдықтың жұмысын бақылау; қызмет көрсетілетін машиналар мен құрылғылардың шырмауларын, бітелулерін жоюға қатысу

4-кесте. Шикізат пен талшықты сұрыптаушы орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Шикізат, талшық	Таңбалау құралдары	1-1) Шикізаттың баулары мен қысқа талшықтарын сұрыптау және таңбалау
2	Талшықтың тұтамдары	Мамандандырылған жабдықтар, талшықтың тұтамдарын тасымалдауға арналған машиналар	2-1) Өңделмеген тұтамдарды іріктеу және талшықтан бөгде талшықты емес қоспаларды алып тастау, талшықтың тұтамдарын іріктеу және оларды қайтадан өңдеу үшін қайтару, шикізатты және талшықты белгіленген жерге тасымалдау
3	Талшық	Талшық бөлуші және дымқылдатушы машиналар	3-1) Жабдықтардың жұмысын бақылау 3-2) Машиналар мен құрылғылардың шырмауларын, бітелулерін жоюға қатысу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі шикізат пен талшықты сұрыптаушының құзыретіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Шикізат пен талшықты сұрыптау кезінде белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік	Практикалық міндеттерді орындау үшін негізгі практикалық және танымдық дағдыларды қолдану білігі	Кәсіби дайындық кезінде алынған білім
2-1)	Мақта шаруашылығы саласында міндеттерді орындау кезінде өзінің және басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау үшін жауапкершілік	Шикізат пен талшықты сұрыптау кезінде әрекет жасау әдістерін таңдау дағдысы	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі шикізат пен талшықты сұрыптаушының құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
3-1)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша қызметтік міндеттер аясындағы жауапкершілік	Стандартты практикалық міндеттерді орындау білігі	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім
3-2)	Жұмысты жоспарлауды қосқандағы атқарушылық қызметті түсіну	Еңбек барысын және оның нәтижесін дербес жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартының 6-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	7222 Құрал-жабдықты тазалаушы
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	43-шығарылым, 2-тарау. Мақта мен тінті дақылдарын алғашқы өңдеу
БТБА бойынша кәсібі	Құрал-жабдықты тазалаушы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3

2-кесте. Құрал-жабдықты тазалаушының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар.
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң

Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Негізгі орта білімнен төмен емес, жалпы орта білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (кәсіпорында білімді ұйымдастыру немесе оқыту базасындағы қысқа мерзімді курстар)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	2 деңгейде 1 жылдан кем емес

3-кесте. Құрал-жабдықты тазалаушы орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Кептіру-тазалау цехін шаң мен қалдықтардан тазарту
2	Өндірістің қалдықтарын және технологиялық жабдықтар мен көлік құралдарынан шығатын шаңды жинау; жинау бункерлерін босату, қалдықтарды одан әрі өңдеуге тапсыру; қалдықтарды қарау және олардан жарамды талшықтарды таңдау
3	Қалдықтарды белгіленген жерге тасымалдау

4-кесте. Құрал-жабдықты тазалаушы орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Кептіру-тазалау цехі	Тазалау үшін құралдар	1-1) Кептіру-тазалау цехін шаң мен қалдықтардан тазарту
2	Қалдықтар, шаң	Жинау мен тазалау үшін құралдар, көлік	2-1) Өндірістің қалдықтарын және технологиялық жабдықтар мен көлік құралдарынан шығатын шаңды жинау
3	Қалдықтар, шаң	Көлік	3-1) қалдықтарды белгіленген жерге тасымалдау

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі құрал-жабдықты тазалаушының құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Мақта шаруашылығы саласындағы белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік	Практикалық міндеттерді орындау үшін негізгі практикалық және танымдық дағдыларды қолдану білігі	Кәсіби дайындық кезінде алынған білім

2-1)	Белгілі міндеттерді орындау кезінде өзінің және басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау үшін жауапкершілік	Кептіргіш-тазалау цехінде жұмыс істеу кезінде әрекет жасау әдістерін таңдау дағдысы	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары
------	--	---	--

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі құрал-жабдықты тазалаушының құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Мақта шаруашылығы саласындағы белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік	Практикалық міндеттерді орындау үшін негізгі практикалық және танымдық дағдыларды қолдану білігі	Кәсіби дайындық кезінде алынған білім
2-1)	Белгілі міндеттерді орындау кезінде өзінің және басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау үшін жауапкершілік	Кептіргіш-тазалау цехінде жұмыс істеу кезінде әрекет жасау әдістерін таңдау дағдысы	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары
2-2)	Жұмысты жоспарлауды қосқандағы атқарушылық қызметті түсіну	Еңбек барысын және оның нәтижесін дербес жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Негізгі және қарапайым құралдарды, құрал-жабдықты, жұмыс үдерістерінің процедуралары

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартының 7-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	8269 Линтерлік жабдықтың операторы
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	43-шығарылым, 2-тарау. Мақта мен тінті дақылдарын алғашқы өңдеу
БТБА бойынша кәсібі	Линтерлік жабдықтың операторы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	4-5

2-кесте. Линтерлік жабдықтың операторының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес

СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Линтерлік жабдықтың операторы орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Белгіленген режимде линтерлерде тұқымдарды линтерлеу процесін жүргізу; линтерлік және онымен байланыстағы технологиялық және қосалқы жабдықтардың тоқтаусыз жұмыс істеуін қамтамасыз ету
2	Линтерлердің жұмысын реттеу; қызмет көрсетілетін машиналар мен мезанизмдердің жұмысында ақаулықтарды жою; линтерлерді жөндеуге және аралардың цилиндрлерін ауыстыруға қатысу
3	Аралар мен масақты торларды тазалау

4-кесте. Линтерлік жабдықтың операторы орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Тұқымдар	Линтерлік жабдық	1-1) Белгіленген режимде линтерлерде тұқымдарды линтерлеу процесін жүргізу
2	Линтерлік жабдық	Қол еңбегі, тазалауға арналған жабдықтар	2-1) Линтерлердің жұмыс істеуін қамтамасыз ету
3	Ара мен масақты торлар	Тазалауға арналған жабдықтар	3-1) аралар мен масақты торларды тазалау

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі линтерлік жабдықтың операторының құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша қызметтік міндеттер аясындағы жауапкершілік	Стандартты практикалық міндеттерді орындау білігі	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім
2-1)		Еңбек барысын және оның нәтижесін дербес	

Жұмысты жоспарлауды қосқандағы линтерлік жабдықтың операторы атқарушылық қызметін түсіну	жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары
--	--	--

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартының 8-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуші (МКЖ)	
Базалық топ	8261 Джин жабдығының операторы
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	43-шығарылым, 2-тарау. Мақта мен тінті дақылдарын алғашқы өңдеу
БТБА бойынша кәсібі	Джин жабдығының операторы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	4-5

2-кесте. Джин жабдығының операторының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар.
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Джин жабдығының операторы орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Инерциялық босатқыш механизмі бар валдық джиндер мен берілген режимде сегіззондық аралық джиндерде шала өңделген мақтаны джиндеу процесін жүргізу; джиндердің батарейлері мен технологиялық және қосалқы байланыста болатын жабдықтарға қызмет көрсету
2	Стандарттың талаптарына сәйкес мақта-талшықтардың алынуын қамтамасыз ету; қызмет көрсетілетін машиналар мен механизмдердің жұмысындағы техникалық ақаулықтарды жою; талшық ажыратқыш, арамшөпті және тұқымды конвейерлер, улноксорғыш және қоқымсорғыш құрылғылар ылғалдандырудың бітелулерін жою

3	Қызмет етілетін машиналардың жөндеуінде шала өңделген мақтаны оқтын-оқтын тоғыту, жұмыс валиктеріндегі жыраларды тазалау, оларды орнатуда және әр түрлі джиндердің тілімшелерін ауыстыруға қатысу; араларды ауыстыруға, технологиялық саңылаулар мен разводкаларды реттеуге, қызмет көрсетілетін машиналарды жөндеуге қатысу
---	--

4-кесте. Джин жабдығының операторы орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Өңделмеген мақта	Джин жабдығы	1-1) Инерциялық босатқыш механизмі бар валдық джиндер мен берілген режимде сегіззондық аралық джиндерде шала өңделген мақтаны джиндеу процесін жүргізу
2	Джин жабдығы	Ақауларды жоюға арналған жабдықтар	2-1) Қызмет көрсетілетін машиналар мен механизмдердің жұмысындағы техникалық ақаулықтарды жою
3	Джин жабдығы	Тазалау үшін мамандандырылған жабдықтар, босатқыш тілімшелер, құрал-жабдықтар, кол еңбегі	3-1) Қызмет етілетін машиналардың жөндеуінде шала өңделген мақтаны оқтын-оқтын тоғыту, жұмыс валиктеріндегі жыраларды тазалау, оларды орнату мен әр түрлі джиндер босатқыш тілімшелерді ауыстыруға қатысу 3-2) Қызмет етілетін машиналардың жөндеуінде араларды ауыстыру, технологиялық саңылаулар мен разводкаларды реттеу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі джин жабдығының операторының құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша қызметтік міндеттер аясындағы жауапкершілік	Стандартты практикалық міндеттерді орындау білігі	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім
2-1)	Жұмысты жоспарлауды қосқандағы джин жабдығының операторы атқарушылық қызметін түсіну	Еңбек барысын және оның нәтижесін дербес жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартының 9-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	8261 Кептіргіш жабдықтың операторы

Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	43-шығарылым, 2-тарау. Мақта мен тінті дақылдарын алғашқы өңдеу
БТБА бойынша кәсібі	Кептіргіш жабдықтың операторы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	3-5

2-кесте. Кептіргіш жабдықтың операторының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар.
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң, жаман жарықтылық
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Кептіргіш жабдықтың операторы орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Камералық, конвейерлік булы және түгінді газды кептіргіш машиналарда стланстік трестерді, талшықтарды, тұқымдар мен қабықты дақылдардың қалдықтарын кептіру, сондай-ақ конвейерлік булы кептіргіш машиналарында қабықтан жасалған суланған және дымқылданған қабықты дақылдары мен су қабық трестерін кептіру процесін жүргізу
2	Кептіргіш машинаның тасымалдаушына, кешенді жинақтауға, қабат қалыптастыратын машинаға үздіксіз беріп тұру үшін шикізат қабатының белгіленген қалыңдығын қалыптастыру; белгіленген тығыздықты сақтай отыра кептіргіш машинаның тасымалдаушына материалдарды қолмен біркелкі етіп салу; пневмокөлік шикізатты берген кезде – кептіргіш машинаның тасымалдаушында материалдар қабатының белгіленген қалыңдығын бақылау және қамтамасыз ету
3	Кептіру алқаптарында шикізаттың дымқыл бауларын (өнеркәсіптік даярлаудан кейін) кептіру бойынша жұмыстарды орындау; кептіргіш машинаның тасқынында орналасқан сабақтарын кесу мен тамырларын қырку бойынша машинаға қызмет көрсету

4-кесте. Кептіргіш жабдықтың операторы орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Ауыл шаруашылық дақылдары, тінті дақылдары	Кептіргіш жабдықтар; камералық, конвейерлік, булы және түтінді газды кептіргіш машиналар	1-1) Камералық, конвейерлік булы және түтінді газды кептіргіш машиналарда стланстік трестерді, талшықтарды, тұқымдар мен қабықты дақылдардың қалдықтарын кептіру, сондай-ақ конвейерлік булы кептіргіш машиналарында қабықтан жасалған суланған және дымқылданған қабықты дақылдары мен су қабық трестерін кептіру процесін жүргізу
2	Кептіргіш жабдықтың тасымалдағышы	Кептіргіш жабдық, қолғаптар	2-1) Белгіленген тығыздықты сақтай отыра кептіргіш машинаның тасымалдауышына материалдарды қолмен біркелкі етіп салу
3	Ауылшаруашылық дақылдары (сабақтар мен тамырлар)	Кесу құралдары	3-1) кептіргіш машинаның тасқынында орналасқан сабақтарын кесу мен тамырларын қырку бойынша машинаға қызмет көрсету

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі кептіргіш жабдығының операторының құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша кептіргіш жабдық операторының қызметтік міндеттері аясындағы жауапкершілігі	Стандартты практикалық міндеттерді орындау білігі	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім
2-1)	Жұмысты жоспарлауды қосқандағы джин жабдығының операторы атқарушылық қызметін түсіну	Еңбек барысын және оның нәтижесін дербес жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары

Мақта өсіру қызметіндегі
кәсіби стандартының
10-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	6111 Мақта тұқымдарын дәрілеуші
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	43-шығарылым, 2-тарау. Мақта мен тінті дақылдарын алғашқы өңдеу
БТБА бойынша кәсібі	Мақта тұқымдарын дәрілеуші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3-4

2-кесте. Мақта тұқымдарын дәрілеушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар.
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Негізгі орта білімнен төмен емес, жалпы, орта білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (білімді ұйымдастыру базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білім немесе техникалық және кәсіби білім бар болған жағдайда (білім беру ұйымының базасында бір жылдық кәсіби дайындық бағдарламасы бойынша курстар немесе мекемеде оқу) практикалық тәжірибе	2 деңгейде 1 жылдан кем емес

3-кесте. Мақта тұқымдарын дәрілеуші орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Өңдеуге арналған машинада мақта екпе тұқымдарын дәрілеу
2	Өңдеу машинасының қоректендіргіш бункеріне улағыш заттарды салу; машинаға улағыш заттар мен тұқымдардың біркелкі түсуін реттеу

4-кесте. Мақта тұқымдарын дәрілеуші орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Мақта тұқымдары	Өңдеу машинасы	1-1) Мақта екпе тұқымдарын дәрілеу
2	Мақта тұқымдары	Өңдеу машинасы	2-1) Өңдеу машинасының қоректендіргіш бункеріне улағыш заттарды салу; машинаға тұқымдардың біркелкі келіп түсуін реттеу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі мақта тұқымдарын дәрілеушінің құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер

1-1)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша мақта тұқымдарын дәрілеушінің қызметтік міндеттері аясындағы жауапкершілігі	Стандартты практикалық міндеттерді шешу дағдысы	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім
2-1)	Жұмыс үрдісін жоспарлауды қоса алғанда, атқарушы қызметті түсіну	Өңдеу машинасымен жұмыс істеу дағдысы	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі мақта тұқымдарын дәрілеушінің құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша мақта тұқымдарын дәрілеушінің қызметтік міндеттері аясындағы жауапкершілігі	Стандартты практикалық міндеттерді шешу дағдысы	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім
2-1)	Жұмыс үрдісін жоспарлауды қоса алғанда, атқарушы қызметті түсіну	Еңбек барысын және оның нәтижесін дербес жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары
2-2)	Жұмыстағы мұқияттылық, ұқыптылық, жауапкершілік	Белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік, техника жұмысының сенімділігіне қойылатын жоғары талаптар	Жұмыс құралдары мен бөлшектерін пайдалану, техникалық қызмет көрсету, көшіру, сақтау және қаттап тастаудың негізгі қағидалары

Мақта өсіру қызметіндегі
кәсіби стандартының
11-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеушісі (МКЖ)	
Базалық топ	7222 Технологиялық жабдықтың жөндеушісі (мақта және тінті дақылдарын алғашқы өңдеу)
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	43-шығарылым, 2-тарау. Мақта мен тінті дақылдарын алғашқы өңдеу
БТБА бойынша кәсібі	Технологиялық жабдықтың жөндеушісі
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	4-5
4	6

2-кесте. Технологиялық жабдықтың жөндеушісінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Мақта шаруашылығы қызметіндегі ауыл шаруашылық ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар.
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Цехтегі жұмыс, аллергия, шаң
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық), практикалық тәжірибе	3 деңгейде тәжірибесі 3 жылдан кем емес

3-кесте. Технологиялық жабдықтың жөндеушісі орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функциясының атауы (кәсіби стандарттың бірлігі)
1	Кептіргіш машиналарды; қабықты дақылдардың қысқа талшықтарын өңдеу бойынша тасқынды желілердің құрамына енетін агрегаттарды, машиналар мен механизмдерді реттеу және ағымдағы жөндеу
2	Жабдықтардың, пневмокөлік жағдайының жарамдылығын бақылау және олардың жұмысының белгіленген режимін қамтамасыз ету; агрегаттар мен машиналардың тораптары мен жеке детальдарын ауыстыру; жабдықтың жұмысын реттеу, белдіктерді тігу және кигізу
3	Тарау машиналарына қызмет көрсету кезінде – ленталардың салынуын және бумалардың болуын қадағалау, оларды шешіп алу, тасымаладау және салу; ленталардың жыртылуын болдырмау

4-кесте. Технологиялық жабдықтың жөндеушісі орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Кептіргіш-тазалау жабдықтары	Мамандандырылған жабдықтар	1-1) Реттеу және ағымдағы жөндеуге жауап беру
2	Кептіргіш-тазалау жабдықтары	Мамандандырылған жабдықтар	2-1) Жабдық жағдайының жарамдылығын бақылау

3	Түкті машина	Мамандандырылған жабдықтар, қол еңбегі	3-1) түкті машинаға қызмет көрсету
---	--------------	--	------------------------------------

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі технологиялық жөндеушісінің құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша технологиялық жабдықтың жөндеушісінің қызметтік міндеттері аясындағы жауапкершілігі	Стандартты практикалық міндеттерді шешу дағдысы	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім
2-1)	Жұмыс үрдісін жоспарлауды қоса алғанда, атқарушы қызметті түсіну	Еңбек барысын және оның нәтижесін дербес жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары

6-кесте. СБШ біліктіліктің 4-деңгейлі технологиялық жөндеушісінің құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Белгіленген нәтижелерге өздігімен қол жеткізу үшін қажетті ресурстарды, уақытты бағалау және анықтау бойынша технологиялық жабдықтың жөндеушісінің қызметтік міндеттері аясындағы жауапкершілігі	Стандартты практикалық міндеттерді шешу дағдысы	Кәсіби дайындық барысында алынған және белгілі ауыл шаруашылық саласындағы білім
2-1)	Жұмыс үрдісін жоспарлауды қоса алғанда, атқарушы қызметті түсіну	Еңбек барысын және оның нәтижесін дербес жоспарлау, орындау және бағалау аясындағы дағдылар	Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау қағидалары
3-1)	Оған жүктелген міндеттерді шешу бойынша деңгейде шешім қабылдайды және жауапты болады	Белгілі міндеттер шеңберінде жұмыстың нәтижесі мен сапасына жауапкершілік, техника жұмысының сенімділігіне қойылатын жоғары талаптар	Жұмыс құралдары мен бөлшектерін пайдалану, техникалық қызмет көрсету, көшіру, сақтау және қаттап тастаудың негізгі қағидалары

Мақта өсіру қызметіндегі кәсіби стандартының 12-қосымшасы

Келісу парағы

Ұйымның атауы
Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі

Осы КС тіркелді _____

— Кәсіби стандарттар Реестріне енгізілді, тіркеу № _____

Хат (хаттама) № _____ Күні _____

—

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК